

Súd: Najvyšší správny súd Slovenskej republiky
Spisová značka: 2Sak/5/2023
Identifikačné číslo spisu: 7022200637
Dátum vydania rozhodnutia: 29. mája 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Elena Berthotyová
Funkcia: predsedníčka senátu, sudkyňa spravodajkyňa
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:7022200637.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a členov senátu: JUDr. Mariána Trenčana a prof. JUDr. Juraja Vačoka, PhD., v právnej veci sťažovateľa (pôvodne žalobca): T. H., nar. XX.XX.XXXX, štátna príslušnosť: Afganská islamská republika, toho času umiestnený: S. L. J. H. G. v T. (ďalej aj „S.“), W.. B. XXX/X, . T., právne zastúpeného: Centrum právnej pomoci, Kancelária Košice, so sídlom v Košiciach, Murgašova 3, proti žalovanému: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Migračný úrad, so sídlom v Bratislave, Pivonková 6, o správnej žalobe vo veci azylu, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného ČAS: MU-PO-145-17/2022-Ž zo dňa 22.09.2022, o kasačnej sťažnosti proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 4Saz/2/2022-39 zo dňa 8. februára 2023, takto

rozhodol:

- I. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 4Saz/2/2022-39 zo dňa 8. februára 2023 m e n í tak, že rozhodnutie žalovaného ČAS: MU-PO-145-17/2022-Ž zo dňa 22.09.2022 v časti o neudelení azylu z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.
- II. Sťažovateľovi p r i z n á v a právo na úplnú náhradu dôvodne vynaložených trov kasačného konania, ako aj na úplnú náhradu dôvodne vynaložených trov konania pred správnym súdom.

O d ô v o d n e n i e

I.

Konanie na správnom orgáne

1. Žalovaný rozhodnutím ČAS: MU-PO-145-17/2022-Ž zo dňa 22.09.2022 v konaní podľa zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon o azyle“, resp. „ZoA“) podľa § 13 ods. 1 ZoA neudelil žalobcovi azyl. Súčasne podľa § 13a a § 20 ods. 4 ZoA žalovaný poskytol žalobcovi doplnkovú ochranu na dobu jedného roka odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto rozhodnutia.

2. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia žalovaný uviedol, že po nelegálnom príchode a následnom zadržaní žalobcu na území Slovenskej republiky policajnou hliadkou bol žalobcovi uznesením Okresného súdu Bratislava I č. OPPOm/1/2022 z 18.02.2022 ustanovený poručník Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Stropkov, pracovisko Medzilaborce (ďalej aj „ÚPSVaR Stropkov, pracovisko Medzilaborce“), ktorý za neho dňa 29.03.2022 požiadal pred pracovníkmi Oddelenia azylu

Policajného zboru Humenné o udelenie azylu alebo o poskytnutie doplnkovej ochrany na území Slovenskej republiky z dôvodu obavy o jeho život v krajine pôvodu pred militantným hnutím Taliban.

3. Za účelom posúdenia opodstatnenosti žalobcovej žiadosti o medzinárodnú ochranu bol s ním dňa 04.05.2022 vykonaný pohovor, počas ktorého uviedol, že sa narodil XX.XX.XXXX v meste L. W., provincia X.. V krajine pôvodu ukončil desať rokov štúdia, no v štúdiu ďalej nepokračoval, pretože sa v júli v roku 2021 dostal k nim do obce Taliban a začal sa vyhrážať jeho rodine kvôli tomu, že otec prevážal na kamióne zásoby pre vládne vojenské jednotky. Od otca požadovali, aby so zásobovaním pre vládne jednotky prestal a poslal svoje deti bojovať v radoch tohto militantného hnutia. Napriek tomu, že Taliban v tej dobe svoje vyhrážky nezrealizoval, žalobca sa obáva, že by k tomu mohlo pristúpiť po tom, ako sa v auguste 2021 dostal k moci. Z obavy pred možnou realizáciou vyhrážok sa rozhodol žalobca z krajiny odísť. Žalobca tiež doložil fotokópiu rakúskeho preukazu žiadateľa o medzinárodnú ochranu.

4. Žalovaný skonštatoval, že žalobca v Afganistane objektívne nečelil žiadnemu prenasledovaniu zo strany štátu, politických strán, hnutí či organizácií, nakoľko ako žalobca uviedol, nebol členom žiadnej politickej strany, hnutia ani organizácie a zároveň nebolo voči nemu vedené trestné konanie, nikdy nebol zadržaný ani väznený.

5. Žalovaný uviedol, že z pohovoru so žalobcom je zrejmé, že svoju žiadosť o azyl založil na obave o svoju bezpečnosť pred príslušníkmi Talibanu, ktorí sa mali vyhrážať jeho rodine kvôli tomu, že jeho otec v roku 2021 prevážal na kamióne zásoby pre vládne vojenské jednotky.

6. Za účelom overenia situácie v Afganistane si žalovaný do konania zaistil aktuálne informácie, z ktorých je zrejmé, že Taliban sa v minulosti skutočne uchýľoval k rôznym nekalým praktikám, vrátane vyhrážok a núteného náboru civilných obyvateľov krajiny do svojich radov. V ostatných rokoch však takéto prípady zaznamenané neboli, a keďže je Taliban v súčasnej dobe v Afganistane štátnym aktérom, k nútenému náboru už v podstate ani nie je nútený. Taliban mal a stále má dostatok dobrovoľníkov (regrútov) a nútený nábor využíva iba vo výnimočných prípadoch. Uvádza sa napríklad, že Taliban sa pokúšal verbovať osoby s vojenským pôvodom, ako sú členovia afganských národných bezpečnostných síl (ďalej len „ANSF“), čo však nie je prípad žalobcu. Tlak a nútenie na vstup do Talibanu nebývali v minulosti obvykle násilné a často sa vykonávali v závislosti od miestnych okolností, a to prostredníctvom rodiny, klanu alebo náboženskej siete. Informácie tiež hovoria o tom, že najvýznamnejšie faktory, ktoré motivujú obyvateľov Afganistanu k vstupu do radov Talibanu, sú vysoká nezamestnanosť a hlavne ekonomické faktory, z ktorých je zrejmé, že tlaky pôsobiace na osoby vstupujúce do Talibanu, sú skôr sociálne a ekonomické.

7. Na základe uvedených skutočností žalovaný spochybnil výpoveď žalobcu o tom, že by sa Taliban jeho rodine vyhrážal a že by núteno verboval členov jeho rodiny. Ak by mal Taliban skutočne záujem o to, aby otec prestal s prepravou tovaru a zároveň poskytol svoje deti k dispozícii tomuto radikálnemu hnutiu, z pozície svojej moci by rozhodne podnikol kroky, aby tento cieľ dosiahol. Keďže však žiadne takéto kroky voči jeho rodine zo strany Talibanu podniknuté neboli, obavy žalobcu z možnej realizácie vyhrážok považuje migračný úrad za neopodstatnené. A v podstate žalobca sám do kontaktu s príslušníkmi Talibanu nikdy neprišiel a nebol nimi ani bezprostredne ohrozovaný, ako uviedol.

8. Žalovaný poukázal na to, že žalobca a jeho rodina otázku svojej bezpečnosti vyriešili presídlením do Kábulu, kde žijú bez akýchkoľvek problémov aj v súčasnosti. Žalovaný preto uzavrel, že žalobca nebol nútený bezprostredne po nástupe Talibanu k moci z krajiny pôvodu odísť a mohol tam s rodinou naďalej zotrvať.

9. Vychádzajúc z uvedeného žalovaný dospel k záveru, že v prípade žalobcu neboli splnené zákonné podmienky na udelenie azylu na území Slovenska podľa § 8 zákona o azyle, nakoľko sa ničím nepreukázalo, že obava, pre ktorú odišiel z Afganistanu, by mala akúkoľvek súvislosť s jeho rasou, národnosťou, náboženským alebo politickým presvedčením alebo príslušnosťou k určitej sociálnej skupine, alebo s uplatňovaním politických práv a slobôd.

10. Vzhľadom na predchádzajúcu negatívnu skúsenosť s vládou Talibanu je ďalší vývoj situácie v tomto smere ťažko predvídateľný, preto dospel žalovaný k záveru, že napriek ukončeniu ozbrojeného vnútroštátneho konfliktu napätie v Afganistane pretrváva. U žalobcu preto nemožno vylúčiť, že v prípade návratu do krajiny pôvodu, by nemohol byť vystavený reálnej hrozbe vážneho bezprávia (§ 2 písm. f/ zákona o azyle), a to vo forme mučenia alebo neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestu. Vzhľadom na uvedené žalovaný dospel k záveru, že v prípade návratu žalobcu do krajiny

pôvodu existujú také indície, ktoré svedčia o tom, že by mohol byť vystavený reálnej hrozbe vážneho bezprávia, a preto mu poskytol doplnkovú ochranu na území Slovenska.

11. Žalovaný v závere zhrnul, že vzhľadom na to, že žalobca nesplnil podmienky ustanovené v § 8 zákona o azyle, azyl mu neudelil, zároveň mu však poskytol podľa § 13a zákona o azyle doplnkovú ochranu na území Slovenskej republiky na dobu jedného roka.

II.

Konanie na krajskom súde

12. Žalobca podal proti rozhodnutiu na Krajský súd v Košiciach správnu žalobu vo veci azylu podľa Štvrtej hlavy Tretej časti zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“), namietajúc nesprávne právne posúdenie veci žalovaným.

13. Žalobca namietal najmä, že:

- žalovaný nezohľadnil v konaní udalosti a konanie Talibanu, ku ktorému dochádzalo v čase úteku žalobcu a aj krátko predtým, čo ho napokon viedlo k úteku po zabezpečení si cesty vzhľadom na problematické možnosti opustenia Afganistanu po auguste 2021,
- nevyhodnocoval dostatočne dôvody žalobcovej žiadosti o azyl z pohľadu maloletej osoby. Taliban sa ako neštátny pôvodca prenasledovania po auguste 2021 pretransformoval na štátneho pôvodcu prenasledovania, a preto už nikto iný nie je schopný poskytnúť jeho obetiam potrebnú pomoc,
- poukázal na to, že Výkonný výbor UNHCR uznáva, že medzi špecifické formy prenasledovania detí patrí aj regrutovanie. Z pohľadu UNHCR, nútené regrutovanie a regrutovanie za účelom priamej účasti v bojových úlohách dieťaťa mladšieho ako 18 rokov v ozbrojených silách štátu spadá pod pojem prenasledovanie.

14. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „krajský súd“) rozsudkom správnu žalobu zamietol a účastníkom nepriznal právo na náhradu trov konania.

15. Krajský súd uviedol, že z obsahu administratívneho spisu žalovaného vyplýva, že žalovaný v priebehu správneho konania výpovede žalobcu vyhodnotil ako dôveryhodné a pri svojom rozhodovaní vychádzal zo žalobcom uvedených údajov. Súd konštatoval, že dôvodom neposkytnutia azylu podľa § 8 zákona o azyle bola skutočnosť, že žalobca nepreukázal opodstatnenosť obáv z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine tak, ako to vyplýva zo Ženevskej konvencie z roku 1951 o právnom postavení utečencov, ako aj uvedeného § 8 zákona o azyle. Z výpovedí maloletého žalobcu totiž vyplynulo, že v Afganistane nemal žiadne problémy s políciou, armádou či inými štátnymi orgánmi, nebol ani členom žiadnej politickej strany a nevyvíjal žiadne politické aktivity. Svoje obavy vyvodzoval iba z toho, že v jeho domovskej krajine je zlá bezpečnostná situácia a svoje praktiky tam vyvíja Taliban. Za takejto situácie sa preto správny súd stotožňuje so záverom žalovaného správneho orgánu, že v prípade žalobcu neboli splnené podmienky pre udelenie azylu podľa § 8 zákona o azyle.

16. Pokiaľ ide o námietku žalobcu o neudelení azylu žalobcovi podľa § 9 zákona o azyle z humanitných dôvodov, krajský súd uviedol, že možnosť udeliť azyl z humanitných dôvodov je vyjadrením zvrchovaného práva Slovenskej republiky, kedy môže byť medzinárodná ochrana poskytnutá z dôvodov, ktoré sú považované za výraz humanity. Ako je zjavné, žalovaný priznal maloletému žalobcovi doplnkovú ochranu podľa § 13a zákona o azyle a to na dobu jedného roka, a preto nie je možné žalovanému vytknúť, že sa touto možnosťou udelenia azylu nezaoberal, nakoľko podľa § 9 zákona o azyle, ministerstvo môže udeliť azyl z humanitných dôvodov, ak sa v konaní nezistia dôvody podľa § 8, § 10, § 13a a § 13b. Navyše v priebehu plynutia uvedeného obdobia jedného roka od nadobudnutia právoplatnosti napadnutého rozhodnutia, konkr. XX.XX.XXXX nadobudne maloletý žalobca plnoletosť.

17. Vzhľadom na uvedené skutočnosti krajský súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia žalovaného správnu žalobu podľa § 219 SSP zamietol, pretože z výsledkov vykonaného dokazovania zistil, že žalobné dôvody uplatnené žalobcom v podanej správnej žalobe vo vzťahu k jeho tvrdeniu, že žalovaný rozhodol na základe nesprávnych skutkových zistení a vec nesprávne právne posúdil, nie sú dôvodné

III.

Konanie na kasačnom súde

A)

18. Proti rozsudku krajského soudu stěžovatel v zákoně lhote podal kasačnou stížnost z důvodu, že krajský soud rozhodl na základě nesprávného právního posouzení věci. Stěžovatel namá namietal, že:

- krajský soud v odůvodnění napadnutého rozsudku zdůraznil, že v azylových věcech týkajících se maloletých žadatelův bez sprievodu musí byť vzatý do úvahy tzv. nejlepší zájem dieťaťa, žalovaný však vo veci stěžovateľa usúdil a krajský soud sa s jeho názorom stotožnil, že stěžovateľ v Afganistane objektívne nečelil žiadnemu prenasledovaniu zo strany štátu, politických strán či hnutí alebo organizácií a že svoju žiadosť o medzinárodnú ochranu odôvodnil všeobecnou zlou bezpečnostnou situáciou v Afganistane,

- záver krajského soudu je nesprávný, pretože o stěžovateľa sa zaujímal Taliban, ktorý od jeho otca požadoval, aby sa stěžovateľ stal ich bojovníkom, pričom samotný žalovaný v priebehu konania zistil a v odůvodnění napadnutého rozhodnutia uznal, že bolo dokázané, že v dobe úteku stěžovateľa z Afganistanu sa Taliban skutočne uchýľoval k rôznym nekalým praktikám, vrátane vyhrážok a núteného náboru civilných obyvateľův do svojich radov. Skutočnosť, že Taliban neoslovil v súvislosti s verbovaním priamo maloletého stěžovateľa, ale vyhrážky a nátlak vyvíjal primárne na otca stěžovateľa ako jeho rodiča, je irelevantná resp. nijak neznižuje hrozbu voči stěžovateľovi ako dieťaťu, ktorého rodičia nesúhlasia s praktikami a politikou Talibanu a odmietajú svoje dieťa poslať do jeho radov. Maloletým deťom sú zo strany prenasledovateľův prisudzované postoje aj ich rodičov. Navyše v zmysle zákona o azyle je za prenasledovanie považované aj konanie namierené vyslovene voči deťom,

- žalovaný neudelenie azylu stěžovateľovi navyše odôvodnil argumentom, že keďže je Taliban v súčasnosti už štátnym aktérom, k nútenému náboru už v podstate ani nie je nútený. K tomuto stěžovateľ uviedol, že Taliban sa aj v súčasnosti po prevzatí moci dopúšťa na civilnom obyvateľstve porušovania ich základných práv a slobôd, čo spôsobilo masívnu vlnu utečencov, a preto je zmena jeho postavenia z neštátneho na štátneho aktéra taktiež irelevantná, keďže sa prenasledovania svojich oponentov dopúšťa aj s v súčasnosti hoci z pozície štátnej moci. Žalovaný tieto časové atribúty v predmetnej veci nevyhodnotil správne,

- nesprávne v konaní posudzoval tvrdenia stěžovateľa a násilné regrutovanie či praktiky hnutia Taliban k súčasnému stavu resp. času vydávania rozhodnutia a nie aj k dobe jeho úteku z krajiny,

- žalovaný nezohľadnil v konaní udalosti a konanie Talibanu, ku ktorému dochádzalo v čase jeho úteku a aj krátko predtým, čo ho napokon viedlo k úteku po zabezpečení si cesty vzhľadom na problematické možnosti opustenia Afganistanu po auguste 2021,

- na žalobné body stěžovateľa nemá vplyv ani skutočnosť, ktorú zdôraznil krajský soud, a to že v máji 2023 dosiahne stěžovateľ plnoletosť, nakoľko splnenie podmienok pre udelenie azylu sa posudzuje ku dňu úteku žiadateľa resp. k dobe bezprostredne nasledujúcej po úteku,

- opatrovník stěžovateľa v konaní poukázal na správu Amnesty International, podľa ktorej sa Taliban od svojho prevzatia moci síce pokúšal vykresliť ako reformovaná skupina, ktorá zdanlivo uznáva práva žien a slobodu prejavu a hoci prisľúbil všeobecnú amnestiu pre všetkých, ktorí pracovali pre bývalú vládu, incidenty z Afganistanu poukazujú na cielené zabíjanie ľudí, ktorí predtým pracovali pre vládu. Vyhlásenia Talibanu sú len zásterkou pre návrat k skoršiemu režimu Talibanu (str. 4, 6, polytematická správa. Afganistan, zabezpečená v konaní žalovaným). K uvedeným námietkam a argumentom stěžovateľa prezentovaným v žalobe krajský soud nezaujal vlastný právny názor,

- nesúhlasí s tvrdením žalovaného, že keďže stěžovateľ nezastával v štátnom aparáte žiadnu funkciu, a preto ani nebol dôvod, aby sa o neho Talibanci zaujímali po nástupe k moci, no už z vyššie uvedeného vyplýva, že cieľom resp. obeťami Talibanu sa stávali aj rodinní príslušníci osôb spolupracujúcich s bývalým režimom v Afganistane, pričom sa jedná o maloletého žiadateľa o azyl a preto nie je stěžovateľovi zrejmé, akú štátnu funkciu by aj mohol v Afganistane stěžovateľ vykonávať,

- jeho postoje Taliban odvodzoval od jeho rodiny. Obeťou núteného náboru k Talibanu sa avšak mal stať priamo stěžovateľ,

- žalovanému vytkol, že nevyhodnocoval dostatočne dôvody stěžovateľovej žiadosti o azyl z pohľadu maloletej osoby. Taliban sa ako neštátny pôvodca prenasledovania po auguste 2021 pretransformoval na štátneho pôvodcu prenasledovania, a preto už nikto iný nie je schopný poskytnúť jeho obetiam potrebnú pomoc. O tejto skutočnosti svedčí aj fakt, že žalovaný poskytol stěžovateľovi doplnkovú

ochranu z dôvodu, že by za súčasnej situácie panujúcej v Afganistane mohol utrpieť riziko vážneho bezprávia v prípade návratu,

- žalovaný ani krajský súd nezohľadnili princíp najlepšieho záujmu dieťaťa, poukázal na to, že z pohľadu UNHCR, nútené regrutovanie a regrutovanie za účelom priamej účasti v bojových úlohách dieťaťa mladšieho ako 18 rokov v ozbrojených silách štátu spadá pod pojem prenasledovanie,

- z uvedených dôvodov sťažovateľ nesúhlasí s napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktorý po preskúmaní napadnutého rozhodnutia žalovaného dospel k záveru o jeho vecnej správnosti a zákonnosti. Sťažovateľ splnil zákonné podmienky pre udelenie azylu podľa § 8 zákona o azyle s poukazom na § 2 písm. a) body 1., 6. zákona o azyle a preto je rozhodnutie žalovaného nezákonné a vecne nesprávne s prihliadnutím na špecifické postavenie sťažovateľa a dôvody jeho úteku z Afganistanu.

B)

19. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti zo dňa 31.3.2023 uviedol, že v sťažovateľovom prípade v priebehu azylového konania nebolo žiadnym spôsobom preukázané, že by ho hnutie Taliban malo verbovať do svojich radov. Má za to, že správnu úvahou v rozhodnutí náležite objasnil, prečo v prípade menovaného nie sú splnené podmienky pre udelenie azylu v zmysle § 8 zákona o azyle. Z jeho výpovede vyplýva, že v krajine pôvodu nečelil absolútne žiadnym problémom zo strany štátu alebo neštátnych pôvodcov, ktoré by mohlo byť považované za prenasledovanie v zmysle § 2 písm. d) zákona o azyle. Podľa žalovaného strach sťažovateľa z regrutovania do hnutia Taliban na základe všetkých žalovaným dostupných informácií založených do administratívneho spisu, vyhodnotil ako subjektívny. V prípade sťažovateľa nebola naplnená ani hypotéza § 19a ods. 6 zákona o azyle, a teda že mu neboli potenciálnymi pôvodcami prenasledovania ani len prisudzované črty, ktoré by mohli spôsobiť jeho prenasledovanie a na základe ktorých by mohol naplňovať kritéria pre udelenie azylu v zmysle § 8 zákona o azyle. Má za to, že žalovaný skutkový stav zistil dostatočne a žiadosť menovaného o udelenie azylu posúdil so zohľadnením jeho veku a zraniteľnosti, a preto nesúhlasí s jeho námietkou, že žalovaný vec nesprávne právne posúdil. V prípade hypotetickej úvahy o návrate do krajiny pôvodu, by sťažovateľ nemusel byť identifikovaný ako dieťa, o ktorého regrutovanie by hnutie Taliban malo mať záujem. Napadnuté rozhodnutie považuje žalovaný za zákonné a správne. Záverom navrhol, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť zamietol.

IV.

Právny názor kasačného súdu

20. Senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S. s. p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu, pričom po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 442 ods. 1, § 443 ods. 1 S.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je kasačná sťažnosť prípustná (§ 439 ods. 1 S.s.p.), jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch) dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná a napadnutý rozsudok krajského súdu je v zmysle § 462 ods. 2 S.s.p. potrebné zmeniť tak, že v časti o neudelení azylu ruší preskúmané rozhodnutie žalovaného a vec mu vracia na ďalšie konanie.

21. Rozhodol bez nariadenia pojednávania podľa ustanovenia § 455 S.s.p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke najvyššieho správneho súdu. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 29. mája 2023 (§ 137 ods. 2 S.s.p.).

V.

Vybrané ustanovenia, z ktorých kasačný súd vychádzal

Podľa § 8 ZoA ministerstvo udelí azyl, ak tento zákon neustanovuje inak, žiadateľovi, ktorý

a) má v krajine pôvodu opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu, alebo

b) je v krajine pôvodu prenasledovaný za uplatňovanie politických práv a slobôd.

Podľa § 2 písm. d/ ZoA na účely tohto zákona sa rozumie prenasledovaním závažné alebo opakované konanie spôsobujúce vážne porušovanie základných ľudských práv alebo súbeh rôznych opatrení, ktorý postihuje jednotlivca podobným spôsobom, ktoré spočíva najmä v 1. použití fyzického alebo psychického násillia vrátane sexuálneho násillia, 2. zákonných, správnych, policajných alebo súdnych

opatreniach, ktoré sú diskriminačné alebo sú vykonávané diskriminačným spôsobom, 3. odmietnutí súdnej ochrany, ktoré vedie k neprimeranému alebo diskriminačnému potrestaniu, 4. neprimeranom alebo diskriminačnom trestnom stíhaní alebo treste, 5. trestnom stíhaní alebo treste za odmietnutie výkonu vojenskej služby v čase konfliktu, ak by výkon vojenskej služby zahŕňal trestné činy alebo činy uvedené v § 13 ods. 2, 6. konaní namierenom proti osobám určitého pohlavia alebo proti deťom. Podľa § 19a ods. 6 ZoA pri posudzovaní žiadosti o udelenie azylu sa neprihliada na to, či žiadateľ skutočne má rasové, náboženské, národnostné, sociálne alebo politické charakteristické črty, ktoré spôsobujú jeho prenasledovanie, ak sú mu prisudzované pôvodcom prenasledovania.

VI.

Posúdenie námietok kasačným súdom

22. Kasačný súd po preskúmaní spisového materiálu krajského súdu, ktorého súčasťou je aj administratívny spis žalovaného dospel k záveru, že kasačné námietky sťažovateľa, podľa ktorých krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia sú dôvodné.

23. Primárnym dôvodom neudelenia azylu sťažovateľovi preskúmaným rozhodnutím bolo nesplnenie relevantných podmienok pre udelenie azylu v zmysle ZoA.

24. Žalovaný vyjadril v napadnutom rozhodnutí názor, že sťažovateľom uvádzané dôvody nemôžu svedčiť pre udelenie azylu. Pokiaľ ide o posudzovanie podmienok na udelenie azylu, predovšetkým žalovaný konštatoval, že rozhodujúcim dôvodom neudelenia azylu bolo, že obavy sťažovateľa pred príslušníkmi Talibanu, ktorí sa mali vyhrážať jeho rodine kvôli tomu, že otec prevážal na kamióne zásoby pre vládne vojenské jednotky a od otca požadovali, aby so zásobovaním pre vládne jednotky prestal a poslal svoje deti bojovať v radoch tohto militantného hnutia najmä po vyslovených obavách, že by Taliban mohol svoje vyhrážky zrealizovať po nástupe k moci v auguste 2021, považoval za neopodstatnené. Podľa žalovaného tomu nasvedčujú informácie, podľa ktorých Taliban po prevzatí moci v krajine oznámil, že z ich strany nedôjde k žiadnej pomste a nikto nebude terčom násillia, dokonca ani tí, ktorí spolupracovali so zahraničnými silami v Afganistane. Žalovaný ďalej uviedol, že zo správ o krajine pôvodu vyplýva, že Taliban požaduje, aby osoby, ktoré kooperovali s bývalým vládnym režimom dostavili a takáto osoba bude riadne súdená, inak zatknú aj ostatných členov rodiny. Vo veľkej miere sa to však týka značne vplyvných ľudí, ako bývalých vládných zástupcov a predstaviteľov regionálnych samospráv. Toto však nie je prípad sťažovateľa, nakoľko počas minulého režimu nezastávala v štátnom aparáte žiadnu funkciu a nebol žiadne relevantný dôvod, aby sa o neho príslušníci Talibanu po nástupe k moci zaujímali.

25. Proti uvedeným záverom sťažovateľ brojil tak v konaní pred krajským súdom ako aj v kasačnej sťažnosti. Namietal, že žalovaný nevyhodnocoval dostatočne dôvody žalobcovej žiadosti o azyl z pohľadu maloletej osoby. Rovnako podľa sťažovateľa nezohľadnil, že Taliban sa ako neštátny pôvodca prenasledovania po auguste 2021 pretransformoval na štátneho pôvodcu prenasledovania, a preto už nikto iný nie je schopný poskytnúť jeho obetiam potrebnú pomoc.

26. Najvyšší správny súd SR súhlasí so sťažovateľom v tom ohľade, že v rámci posúdenia je žalovaný povinný zohľadniť aj medzinárodné záväzky, ktoré pre SR vyplývajú z Dohovoru o právach dieťaťa, najmä vziať do úvahy tzv. najlepší záujem dieťaťa, teda základné hľadisko, ktoré sú zmluvné strany Dohovoru o právach dieťaťa povinné premietnuť do akéhokoľvek rozhodovania, ktoré sa priamo alebo nepriamo dotýka práve záujmov maloletých detí.

27. Podľa Najvyššieho správneho súdu SR zohľadňovať najlepší záujem dieťaťa, teda zaoberať sa starostlivo situáciou maloletých detí znamená, tiež brať do úvahy ich vek, konkrétne okolnosti ich pobytu či mieru závislosti na starostlivosti daného cudzinca (porov. tiež napr. rozsudok NSS ČR z 29.05.2020, č. j. 5 Azs 220/2019-33).

28. Pojem „maloletá osoba bez sprievodu“ je definovaný na úrovni EÚ v sekundárnom práve EÚ v článku 2 písm. l) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (kvalifikačná smernica), podľa ktorej sa maloletý bez sprievodu definuje ako „maloletý, ktorý vstúpi na územie členských štátov bez sprievodu dospelej osoby, ktorá v súlade s právom alebo praxou príslušného členského štátu, po období, počas ktorého nie je v skutočnej starostlivosti takejto osoby; táto definícia zahŕňa maloletú osobu, ktorá zostala bez sprievodu po vstupe na územie členských štátov.“

29. Rovnakú definíciu prijímajú aj ďalšie právne predpisy EÚ v oblasti azylu - nariadenie Dublin III, procedurálna smernica a smernica o prijímaní.

30. Je zrejmé, že definícia maloletého bez sprievodu v EÚ v širšom zmysle, keďže zahŕňa tak maloleté osoby bez sprievodu, ako aj odlúčené deti.
31. Právo na azyl je zakotvené v článku 18 Charty základných práv Európskej únie, ktorý priamo odkazuje na Ženevský dohovor a Newyorský protokol.
32. Ženevský dohovor je do veľkej miery začlenený do práva EÚ prostredníctvom kvalifikačnej smernice, čo potvrdilo rozhodnutie SD EÚ vo veci Salahadin Abdulla a i. v spojených veciach C-175/08, C-176/08, C-178/08 a C-179/08 z 2. marca 2010.
33. Na maloletého bez sprievodu ako žiadateľa o medzinárodnú ochranu v EÚ sa vzťahuje zásada zákazu vyhostenia, ktorá je zakotvená v článku 19 Charty spolu s článkom 78 ZFEÚ. Táto zásada zakazuje vyhostenie žiadateľa o azyl pred rozhodnutím o jeho žiadosti. Zásada zákazu vyhostenia je ďalej rozpracovaná aj v procedurálnej smernici, v ktorej sa uvádza, že žiadatelia o azyl môžu zostať v členskom štáte, kým sa nerozhodne o ich žiadosti.
34. Na tomto mieste považuje Najvyšší správny súd SR za dôležité upriamiť pozornosť na to, že maloletí bez sprievodu sú značne zraniteľní jednotlivci, nakoľko sú náchylnejší stať sa obeťami vykorisťovania alebo obchodovania s ľuďmi. Z tohto dôvodu bol v súvislosti s maloletými bez sprievodu vytvorený systém procesných záruk. Tieto procesné záruky majú právny základ vo vyššie uvedených nástrojoch medzinárodného práva, najmä v Dohovore o právach dieťaťa, ale aj iných dokumentoch a odporúčaniach UNHCR.
35. Súdny dvor EÚ vo svojej judikatúre tiež potvrdil, že všetky povinnosti vyplývajúce z členstva v Únii nesmú byť v rozpore so žiadnou povinnosťou členského štátu vyplývajúcimi z jeho domovskej ústavy alebo medzinárodných zmlúv o ľudských právach.
36. K najlepšiemu záujmu dieťaťa považuje Najvyšší správny súd za významné uviesť, že zásada najlepšieho záujmu dieťaťa obsiahnutá v článku 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa (Dohovor OSN o právach dieťaťa zo dňa 20. novembra 1989) a je jedným z najdôležitejších ustanovení na posúdenie spôsobilosti maloletého dieťaťa na získanie postavenia medzinárodnej ochrany. Toto ustanovenie vedie k tomu, že maloleté osoby majú právo, aby sa v prvom rade posudzovali podľa tejto zásady, a to v konaniach, ktoré sa voči nim prijímajú vo verejnej aj súkromnej sfére. Výbor pre práva dieťaťa ďalej stanovuje, že v prípade maloletých bez sprievodu je dodržiavanie tejto zásady vo vzťahu k nim ešte viac relevantné.
37. Zásada najlepšieho záujmu dieťaťa má privilegované postavenie aj v mnohých dokumentoch EÚ o migrácii. V nariadení Dublin III sa táto zásada spomína už v preambule, v ktorej sa uvádzajú aj kritériá, ktorými by sa členské štáty mali riadiť pri posudzovaní najlepšieho záujmu dieťaťa. Zásada najlepšieho záujmu dieťaťa sa uvádza aj v preambule procedurálnej smernice a smernice o prijímaní.
38. Hoci EÚ tradične zachováva určitú opatrnosť v súvislosti s prisudzovaním rozhodujúcej sily Dohovoru, nedávna judikatúra SD EÚ poukazuje na vývoj v tejto otázke (napr. rozsudok Súdneho dvora zo dňa 27.06.2006 vo veci C-540/03).
39. Okrem toho, v Dohovore sa signatárskym štátom ukladá povinnosť uznať právo dieťaťa byť vypočuté a zaručiť jeho vykonávanie. Štáty tak môžu buď priamo vykonávať alebo revidovať konkrétne zákony, alebo priamo garantovať výkon tohto práva byť vypočuté. Právo dieťaťa byť vypočuté je tiež úzko spojené so zásadou najlepšieho záujmu dieťaťa, keďže na identifikáciu tejto zásady je potrebné vypočúť názory jednotlivca. Dôležitou súčasťou práva dieťaťa byť vypočuté je aj povinnosť zmluvného štátu zabezpečiť, aby sa dieťa dozvedelo o svojom práve na účasť a o tom, ako ho má uplatňovať.
40. Obsahom práva dieťaťa byť vypočuté je aktívne zapojenie dieťaťa do rozhodovacieho procesu a umožnenie dieťaťu ovplyvniť príslušnú rozhodovaciu činnosť.
41. Týmto spôsobom, spôsobom primeraným rozumovej a vôľovej vyspelosti dieťaťa, môže dieťa vyjadriť svoj názor na vec, ktorá sa ho týka. Je dôležité zdôrazniť, že ide o možnosť, aby dieťa využilo svoje právo byť vypočuté, a nie o povinnosť. Štát musí dieťaťu poskytnúť aj objektívne, nezaujaté a nestranné informácie. Dieťa tak nemusí mať komplexné znalosti o všetkých aspektoch záležitosti, ktorá sa ho týka.
42. Právo dieťaťa byť vypočuté zahŕňa aj právo byť vypočuté v správnom a súdnom konaní. V danom prípade bol maloletému sťažovateľovi v konaní o azyle ustanovený rozhodnutím Okresného súdu Bratislava I dňa 18.02.2022 za poručníka Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Stropkov, ktorého poverená zamestnankyňa sa jeho výsluchu pred žalovaným osobne zúčastnila, avšak v súdnom konaní maloletý vypočutý nebol, nakoľko jeho zástupca Centrum právnej pomoci v žalobe uviedol, že

sťažovateľ súhlasí s rozhodnutím o veci bez nariadenia pojednávania. Súhlas maloletého však nie je obsahom spisu. Dieťa má možnosť rozhodnúť sa, či chce byť vypočuté v konaní byť vypočuté priamo alebo prostredníctvom zástupcu. Vždy, keď je to možné, by však dieťa malo mať možnosť byť vypočuté v konaní priamo.

43. Ku konaniu o medzinárodnej ochrane maloletého bez sprievodu v EÚ považuje Najvyšší správny súd SR na tomto mieste za dôležité uviesť, že azylové acquis poskytuje osobitnú ochranu maloletým bez sprievodu. Právo EÚ klasifikuje maloletých bez sprievodu ako osobitne zraniteľné osoby, ktoré si vyžadujú osobitnú pozornosť, a ich špecifická situácia musí byť vždy zohľadnená. Zoznam osôb, ktoré patria do kategórie zraniteľných osôb, je vymedzený v článku 21 smernice o prijímaní, rovnako ako v článku 3 ods. 9 smernice o návrate. Obe smernice potom zaručujú osobitné procesné záruky pre tieto osoby.

44. Medzinárodná ochrana maloletých bez sprievodu je definovaná dvoma hlavnými oblasťami medzinárodného práva - humanitárnym a právom EÚ. Ženevský dohovor poskytuje trvalú ochranu vo forme postavenia utečenca osobám, ktoré čelia opodstatneným obavám z prenasledovania „z dôvodu rasy, náboženstva alebo národnosti, alebo z dôvodu príslušnosti k určitej sociálnej vrstve, alebo dokonca z dôvodu zastávania určitých politických názorov“. Kvalifikačná smernica prijíma rovnakú definíciu utečenca v článku 2 písm. d), hoci na rozdiel od Ženevského dohovoru nestanovuje žiadne časové ani geografické obmedzenia pre priznanie postavenia utečenca.

45. Procedurálna smernica upravuje konanie o medzinárodnej ochrane a prístup k nemu. V článku 6 procedurálnej smernice sa opisujú tri hlavné fázy prístupu v konaní o medzinárodnej ochrane, ktoré predchádzajú jeho začatiu.

46. Žiadosť sa považuje za podanú v okamihu, keď ju príslušné orgány dotknutého členského štátu prijímajú alebo o nej dostanú úradný záznam. Členské štáty musia zabezpečiť, aby žiadatelia mali možnosť podať žiadosť o medzinárodnú ochranu čo najskôr. Maloleté osoby bez sprievodu majú možnosť podať žiadosť o medzinárodnú ochranu vo vlastnom mene alebo prostredníctvom zástupcu.

47. Osobitnú pozornosť treba venovať osobnému pohovoru s maloletým bez sprievodu. Ten musí viesť dostatočne kvalifikovaná osoba, pričom sa musia zohľadniť osobitné potreby maloletého. Táto osoba by nemala mať na sebe vojenskú uniformu. Praktické aspekty osobných pohovorov sa riadia rôznymi odporúčaniami vrátane odporúčania UNHCR pre pohovory so žiadateľmi o medzinárodnú ochranu. Úradník by mal viesť pohovor priateľským štýlom, mal by tiež klásť otázky založené na rozumovej a vôľovej vyspelosti maloletého. Otázky by sa mali klásť čo najjednoduchším spôsobom a maloletému by sa malo zdôrazniť, že neexistuje nesprávna odpoveď. Každopádne je tiež dôležité vytvoriť príjemné prostredie pre osobný pohovor, v ktorom osoba vedúca pohovor nadviaže dôverný vzťah s maloletým žiadateľom o medzinárodnú ochranu. V ideálnom prípade by mal vedúci pohovoru zdieľať so žiadateľom rovnaké kultúrne zázemie a jazyk. Ak tomu tak nie je, v konaní sa ustanoví tlmočník.

48. Obsahom osobného pohovoru by mali byť otázky týkajúce sa životnej situácie žiadateľa. Ten, kto vykonáva pohovor sa teda okrem iného pýta na pôvod maloletej osoby bez sprievodu, rodinné vzťahy alebo cestovné trasy a predovšetkým dôvody žiadosti o azyl.

49. V prípadoch, keď maloletá osoba nemá dostatočnú slobodnú vôľu a rozumovú vyspelosť, musí osoba vedúca pohovor posúdiť najmä objektívne faktory na udelenie medzinárodnej ochrany. Medzi tieto faktory patrí napríklad situácia v krajine pôvodu maloletej osoby, povaha skupiny, s ktorou maloletá osoba prekročila hranice príslušného členského štátu alebo rodinná situácia maloletého. Všetky sa musia posudzovať cez prizmu najlepšieho záujmu dieťaťa.

50. Žalovaný a zhodne s ním aj krajský súd dostatočne nevzali do úvahy osobitosti konania o žiadosti maloletého sťažovateľa. Pohovor zo dňa 04.05.2022 bol vedený spôsobom, ako by vedený s plnoletým žiadateľom. Krajský súd, ako aj žalovaný tiež pochybil aj tým, že sa v tejto súvislosti vôbec neriadili najlepším záujmom maloletého žiadateľa o azyl.

51. Bolo teda na mieste, aby žalovaný skúmal, či skutočne sťažovateľovi v súvislosti s jeho obavami z núteného regrutovania Talibanom aj v nadväznosti na problémy jeho otca s príslušníkmi Talibanu po zmene režimu hrozí nebezpečenstvo prenasledovania.

52. Žalovaný vo veci sťažovateľa usúdil a krajský súd sa s jeho názorom stotožnil, že sťažovateľ v Afganistane objektívne nečelil žiadnemu prenasledovaniu zo strany štátu, politických strán či hnutí alebo organizácií a že svoju žiadosť o medzinárodnú ochranu odôvodnil všeobecnou zlou bezpečnostnou situáciou v Afganistane. Takýto záver krajského súdu je neudržateľný, pretože ako

tvrdil sťažovateľ, Taliban sa zaujímal priamo o neho. Od jeho otca požadoval, aby sa sťažovateľ stal ich bojovníkom, pričom samotný žalovaný v priebehu konania zistil a v odôvodnení napadnutého rozhodnutia uznal, že bolo dokázané, že v dobe úteku sťažovateľa z Afganistanu sa Taliban skutočne uchýľoval k rôznym nekalým praktikám, vrátane vyhrážok a núteného náboru civilných obyvateľov do svojich radov. Skutočnosť, že Taliban neoslovil v súvislosti s verbovaním priamo maloletého sťažovateľa, ale vyhrážky a nátlak vyvíjal primárne na otca sťažovateľa ako jeho rodiča, je irelevantná resp. nijak neznižuje hrozbu voči sťažovateľovi ako dieťaťu, ktorého rodičia nesúhlasia s praktikami a politikou Talibanu a odmietajú svoje dieťa poslať do jeho radov. Maloletým deťom sú zo strany prenasledovateľov prisudzované postoje aj ich rodičov. Navyše v zmysle zákona o azyle je za prenasledovanie považované aj konanie namierené vyslovene voči deťom.

53. Najvyšší správny súd SR pripomína, že pre kvalifikované posúdenie najlepšieho záujmu dieťaťa je zásadné dostatočné množstvo informácií, na základe ktorých budú mať správne orgány prehľad o skutočnej rodinnej situácii cudzinca, najmä ak je samo ešte dieťaťom; správny orgán je povinný zaobstarať si aj k tejto otázke náležité podklady pre svoje rozhodnutia.

54. Najvyšší správny súd SR považuje pritom za dôležité zdôrazniť, že v zmysle ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu SR (napr. rozsudok zo dňa 13.01.2015, sp. zn. 1SžA 48/2014) „Dokazovať jednotlivé fakty je povinný primárne žiadateľ, avšak žalovaný je povinný zabezpečiť k danej žiadosti o medzinárodnú ochranu maximálne možné množstvo dôkazov, a to také, ktoré vyvracajú tvrdenia žiadateľa, ako aj tých, čo ich podporujú. V mnohých prípadoch však musí žalovaný rozhodovať za dôkaznú núdzu, t. j. vtedy, keď nie je ani žiadateľ ani žalovaný schopný doložiť či vyvrátiť určitú skutočnosť či tvrdenie žiadnym presvedčivým dôkazom. V takýchto prípadoch zostáva jediným dôkazným prostriedkom výpoveď žiadateľa a kľúčovým faktorom sa stáva posúdenie celkovej vierohodnosti žiadateľa a posúdenie pravdepodobnosti, či k udalosti skutočne došlo podľa výpovede žiadateľa.“

55. Podobne možno poukázať aj na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci MA proti Švajčiarsku (pozri najmä odsek 55). Z uvedeného vyplývajú okrem iného aj určité kvalitatívne požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia o udelení medzinárodnej ochrany. V ňom musí žalovaný dostatočne presvedčivým spôsobom vyložiť, prečo určité tvrdenia žiadateľa o medzinárodnú ochranu považuje alebo naopak nepožaduje za pravdivé a ak nemá na to dostatok dôkazov, musí hodnotiť, či sú tvrdenia žiadateľov vierohodné a dôsledky z nich vyplývajúce pravdepodobné. Aj tieto úvahy je však nutné nadviazať na dostatočne zistený skutkový stav veci.

56. Žalovaný totiž svoje hodnotenie danej otázky založil prakticky iba na tom, že hrozby zo strany Talibanu neboli doposiaľ realizované. Také odôvodnenie však nemôže z hľadiska vyššie uvedených požiadaviek obstáť, pretože na otázku pravdepodobného vzniku vážnej ujmy najmä v kontexte toho, že išlo o maloletého žiadateľa o azyl vôbec nezodpovedá.

57. Žalovaný pritom nijako nezohľadnil skutočnosť, že Taliban od otca sťažovateľa požadoval, aby so zásobovaním pre vládne jednotky prestal a poslal svoje deti (vrátane maloletého sťažovateľa) bojovať v radoch tohto militantného hnutia Taliban. Hovoriť v tejto súvislosti o tom, že hrozby zo strany Talibanu voči žalobcom neboli uskutočnené, a žalobcom tak vážna ujma nehrozí, je preto prinajmenšom cynické.

58. Vzhľadom na povahu sťažovateľom tvrdeného nebezpečenstva prenasledovania v posudzovanom prípade bolo úlohou žalovaného, aby na základe zhromaždených podkladov zhodnotil, či nebezpečenstvo prenasledovania hrozí sťažovateľovi do budúcnosti, a nie to, či takej ujme bol už sťažovateľ alebo jeho rodina vystavená; napokon je evidentné, že ak by snáď Taliban vyhrážky vskutku realizoval, len ťažko by už taká skutočnosť bola predmetom posudzovania akéhokoľvek správneho konania.

59. Záver žalovaného, podľa ktorého možno vylúčiť prenasledovanie sťažovateľa zo strany Talibanu, pretože Taliban mal a stále má dostatok dobrovoľníkov (regrútov) a nútený nábor využíval iba vo výnimočných prípadoch, keď sa snažil verbovať osoby s vojenským pôvodom, čo však nie je prípad sťažovateľa, potom predstavuje čiru špekuláciu. Navyiac je to v rozpore s vyjadrením žalovaného, ktorý podľa informácií o krajine pripustil, že Taliban sa skutočne uchýľoval k rôznym nekalým praktikám, vrátane vyhrážok a núteného náboru civilných obyvateľov do svojich radov. Žalovaný dokonca spochybnil výpoveď sťažovateľa, že sa Taliban vyhrážal jeho rodine, že by nútené verboval členov jeho rodiny. Podľa Najvyššieho správneho súdu SR žalovaný svoje rozhodnutie v danej súvislosti nepodložil dostatočnými (skutkovými) dôvodmi.

60. Z rozhodnutia neplynie, že by žalovaný zisťoval, či k útokom proti rodinným príslušníkom osôb, ktoré odmietli poslúchnuť príkazy Talibanu skutočne dochádza, prípadne či také útoky smerujú voči celým rodinám alebo napríklad len proti mužským príbuzným od alebo do určitého veku [uvedené by mohlo mať význam na vysvetlenie skutočnosti, že sťažovateľova rodina zostala po jeho odchode v krajine pôvodu] a pod.

61. Vzhľadom na uvedené nebola otázka tvrdenej hrozby zo strany Talibanu z dôvodu odmietnutia poslušnosti Talibanu od otca sťažovateľa doteraz v posudzovanej veci uspokojivo riešená. Ide pritom nepochybne o otázku, ktorej starostlivé vyhodnotenie je úplne nevyhnutné z pohľadu zachovania zásady non-refoulement, t. j. zákazu vrátenia cudzinca do krajiny, v ktorej by jeho život či sloboda boli ohrozené. Pričom na veci nemení nič ani skutočnosť, že sťažovateľ dosiahol v priebehu súdneho konania (dňa 01.05.2023) plnoletosť.

62. V rozsudku vo veci A a S v. Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie C-550/16 zo dňa 12.04.2018 Súdny dvor pokiaľ ide o otázku, aký je v konečnom výsledku okamih, ku ktorému musí byť posudzovaný vek utečenca, aby mohol byť považovaný za maloletú osobu, uviedol, že preskúmal znenie, štruktúru a účel smernice s ohľadom na kontext právnej úpravy, do ktorej smernica patrí, ako aj všeobecné zásady práva Únie a následne kvalifikoval ako „nepľnoletú osobu“ štátnych príslušníkov krajín mimo EÚ alebo osoby bez štátnej príslušnosti, ktoré boli mladšie ako 18 rokov v čase vstupu na územie členského štátu a podania žiadosti o azyl v tomto štáte. Inými slovami SD EU v uvedenom rozhodnutí uviedol, že pokiaľ v priebehu azylového konania dosiahne maloletý cudzinec plnoletosť, na takto plnoletého cudzinca sa použijú priaznivejšie podmienky a posudzuje sa akoby bol maloletý, pretože si jeho situácia vyžaduje osobitnú pozornosť (z rôznych dôvodov, ktoré ho prinútili utiecť z ich krajiny a ktoré mu bránia viesť v ich krajine normálny rodinný život). Konkrétne maloletí utečenci bez sprievodu majú právo na zlúčenie rodiny.

63. I keď vo veci C-550/16 Súdny dvor posudzoval okamih, ku ktorému musí posudzovaný vek utečenca vo vzťahu k právu na zlúčenie rodiny so záverom, že maloletá osoba bez sprievodu, ktorá sa stane plnoletou v priebehu azylového konania, si zachováva právo na zlúčenie rodiny, podľa Najvyššieho správneho súdu SR uvedené závery sú aplikovateľné aj na teraz riešený prípad, pretože posúdenie okamihu, ku ktorému sa má posudzovať vek žiadateľa o azyl v situácii, keď žiadosť podal ako maloletý je práve vyjadrením najlepšieho záujmu dieťaťa, ktoré sleduje tak Dohovor o právach dieťaťa ako aj kvalifikačná smernica.

64. Pokiaľ teda žalovaný ani krajský súd na uvedené neprihliadli, zaťažili svoje rozhodnutia nedostatkom, ktorý sa prejavil v konečnom dôsledku v nesprávnom právnom posúdení veci. Navyiac medzitým sa Taliban zmocnil celého územia Afganistanu a nedá sa v žiadnom prípade hovoriť o zlepšení bezpečnostnej situácie v Afganistane a nedá sa vylúčiť, že by sťažovateľovi prenasledovanie zo strany Talibanu nemohlo hroziť, hoci jeho rodina sa presťahovala do Kábulu (pozn. Taliban sa zmocnil Kábulu v auguste 2021).

65. V ďalšom konaní sa preto žalovaný zameria na preskúmateľné hodnotenie otázky existencie nebezpečenstva v podobe hrozieb voči sťažovateľovi (ktorého otec ho odmietol regrutovať pre Taliban) a to aj z dôvodu uvedených činností jeho otca (ktorý v minulosti zásoboval vládne vojenské jednotky). Na tento účel, ak to bude možné, doplní spisový materiál o informácie vzťahujúce sa k uvedeným situáciám, ktoré tvrdenie sťažovateľa v danej súvislosti buď podporia alebo vyvrátia. Ak takéto informácie nebudú k dispozícii, žalovaný pristúpi k starostlivému hodnoteniu vierohodnosti týchto tvrdení sťažovateľa a pravdepodobnosti dôsledkov z nich vyplývajúcich, a to v intenciách vyššie citovaného rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sza 48/2014. Pri ďalšom rozhodovaní bude žalovaný vychádzať z aktuálnych informácií o krajine pôvodu sťažovateľa so zameraním na situáciu priamo v Kábule.

66. Najvyšší správny súd SR uzatvára, že kasačné námietky sťažovateľa bolo potrebné vyhodnotiť ako dôvodné v tom ohľade, že žalovaný nevychádzal pri posúdení veci z faktu, že išlo o maloletého žiadateľa o azyl a v tomto ohľade aj nedostatočne zisteného skutkového stavu, keď si neobstaral dostatok dôkazov ohľadom vyhrážok Talibanu smerujúcim k otcovi sťažovateľa pre závery, ktoré sú neudržateľné aj pre namietaný rozpor s medzinárodnými záväzkami Slovenskej republiky najmä vo vzťahu k namietanej zásade najlepšieho záujmu dieťaťa. Krajský súd mal, ak sám nepristúpil na doplnenie dokazovania, hoci to bolo na mieste, pre tieto dôvodne vytýkané vady rozhodnutie žalovaného zrušiť, ak tak neurobil, a namiesto toho žalobu zamietol, nemôže ani jeho rozhodnutie obstať.

67. Tieto kategorické závery krajského súdu rovnako tak predtým žalovaného sú však v rozpore s právnou úpravou medzinárodnej ochrany a už ustálenou judikatúrou správnych súdov a úplne opomína špecifiká, ktorými sa konanie o udelení medzinárodnej ochrany vyznačuje.

68. Tejto problematike už bola v minulosti venovaná v rozhodovacej činnosti NS SR nemalá pozornosť a existuje k nej preto bohatá a ustálená judikatúra. Najvyšší súd SR už v rozsudku NS SR sp. zn. 1Sža/53/2014 zo dňa 10.02.2015 akcentoval, že: „ak žiadateľ o udelenie azylu uvedie v priebehu správneho konania skutočnosti, ktoré by mohli nasvedčovať záveru, že opustil krajinu pôvodu pre niektorý z dôvodov uvedených v § 8 ZoA, je povinnosťou správneho orgánu viesť zisťovanie skutkového stavu takým spôsobom, aby boli odstránené nejasnosti o žiadateľových skutočných dôvodoch odchodu z krajiny pôvodu.“

69. V rozsudku NS SR sp. zn. 1Sža/10/2013 zo dňa 9.4.2013 ďalej rozviedol, že: „nie je povinnosťou žiadateľa o azyl, aby prenasledovanie svojej osoby preukazoval inými dôkaznými prostriedkami ako vlastnou vierohodnou výpoveďou. Je naopak povinnosťou správneho orgánu, aby v pochybnostiach zhromaždil všetky dostupné dôkazy, ktoré vierohodnosť výpovedí žiadateľa o azyl vyvracajú alebo spochybňujú“. Ak sa teda žiadateľ o medzinárodnú ochranu po celú dobu konania vo veci medzinárodnej ochrany drží jednej dejovej línie a jeho výpovede možno aj napriek drobným nezrovnalostiam označiť za konzistentné a za súladné s dostupnými informáciami o krajine pôvodu, je potrebné z jeho výpovede vychádzať.

70. Špecifikom azylového konania je tiež zásada, že v prípade pochybností sa postupuje v prospech žiadateľa o medzinárodnú ochranu. Ak sú dané skutočnosti, na základe ktorých možno predpokladať, že na porušenie základných ľudských práv a slobôd žiadateľa o azyl došlo, alebo mohlo by s ohľadom na postavenie žiadateľa v spoločnosti, s prihliadnutím na jeho presvedčenie, názory, správanie dôjsť, a správny orgán nemá dostatok dôkazov o tom, že tomu tak nebolo alebo nemohlo by v budúcnosti byť, potom tieto skutočnosti musí správny orgán v situácii dôkaznej núdze zohľadniť, a to v prospech žiadateľa o azyl.

71. V neposlednom rade je potrebné zdôrazniť, že na posúdenie vierohodnosti jednotlivých čiastkových tvrdení žiadateľa o azyl, správny orgán rozhodujúci v konaní o udelení medzinárodnej ochrany teda zo svojho posudzovania nemôže sťažovateľom tvrdenej skutočnosti vylúčiť len preto, že existuje alternatívne vysvetlenie, ktoré je rovnako pravdepodobné ako to, ktoré predkladá sťažovateľ.

72. Neudržateľné sú aj závery žalovaného (podporené následne tiež krajským súdom), že sa sťažovateľ v Afganistane doteraz nestretol so žiadnym násilným konaním, a preto nespĺňa podmienky na udelenie medzinárodnej ochrany.

73. Konanie o medzinárodnej ochrane je špecifické perspektívnym rozhodovaním, čo znamená, že sa posudzuje riziko hroziace sťažovateľovi v budúcnosti. Samotná skutočnosť, že sťažovateľ doteraz nebol podrobený násiliu v Afganistane neznamená, že mu takéto nebezpečenstvo nehrozí.

74. Možno teda uzavrieť, že kasačné námietky, ktorými sťažovateľ vytýkal krajskému súdu ako aj žalovanému chybné právne posúdenie veci, vyhodnotil Najvyšší správny súd ako dôvodné. Sťažovateľovi je potom možné prisvedčiť aj v tom ohľade, že žalovaný nevyložil azylový príbeh sťažovateľa v kontexte správ o situácii v krajine pôvodu, čím zaťažil svoj postup chybou nezákonnosti. Kasačný súd na základe vyššie uvedených úvah konštatuje, že krajský súd dospel k nesprávnemu záveru, keď žalobou napadnuté rozhodnutie žalovaného považoval za súladné so zákonom a správnu žalobu zamietol. Nakoľko samotné preskúmané rozhodnutie v spojení s konaním, ktoré mu predchádzalo, trpí vadami, ktoré ho činia nezákonným, kasačný súd nezrušil napadnutý rozsudok, ale považoval za potrebné rozhodnúť v zmysle § 462 ods. 2 v spojení s § 457 ods. 1 S.s.p. tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

75. Podľa § 462 ods. 2 S.s.p. ak kasačný súd dospeje k záveru, že napadnuté rozhodnutie orgánu verejnej správy nie je v súlade so zákonom, a krajský súd žalobu zamietol, môže rozhodnutie krajského súdu zmeniť tak, že zruší rozhodnutie orgánu verejnej správy a vec mu vráti na ďalšie konanie.

76. O nároku na náhradu trov konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 ods. 2 v spojení s § 167 ods. 1 a § 175 ods. 1 S.s.p. tak, že sťažovateľovi, ako úspešnému účastníkovi konania o kasačnej sťažnosti, trovy celého konania priznal. V zmysle § 175 ods. 2 S.s.p. v spojení s dôvodovou správou k § 467

S.s.p. (teleologický výklad) o výške náhrady trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením krajského súdu.

77. Senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky prijal rozsudok jednomyselne (§ 139 ods. 4 S.s.p.).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku riadny opravný prostriedok nie je prípustný.